

Universiteit Antwerpen
Faculteit Rechten

Het Patiëntendossier anno 2025

THIERRY VANSWEEVELT

Hoogleraar UAntwerpen
Voorzitter Antwerp Health Law and Ethics Chair
Advocaat Dewallens & partners
President World Association for Medical Law

1

Begrip patiëntendossier

- Zelden of nooit definitie van patiëntendossier
- Def.:
 - Dossier in welke vorm ook, papier of digitaal, waarin
 - In een gezondheidszorgcontext
 - Gezondheidsgegevens worden opgenomen/verwerkt
 - Naast eventueel ook administratieve en sociale gegevens
- Casus 1 : aanmeldingsdossier = patiëntendossier
- Casus 2: dossier raadsarts verzekeraar = patiëntendossier

2

2

Functies patiëntendossier

1. Werkinstrument zorgverlener
2. Kwaliteitscontrole
3. Communicatiemiddel
4. Onderzoeks-, onderwijs-, beleidsfunctie
5. Bewijsfunctie

3

3

Patiëntendossier: geen recht op verwijdering gezondheidsgegevens

- Geen expliciet recht in Wet Patiëntenrechten
 - ⇔ Nedl. WGBO
- Art. 17 GDPR: recht op wissing ⇔ tenzij wettelijke verplichting:
 - zorgvuldig bijhouden patiëntendossier
 - en NDZ voor zorgvuldige diagnose/behandeling
 - en relevant voor zorgcontinuïteit en recht op verdediging
- Uitzondering:
 - gegevens irrelevant voor gezondheidstoestand en gezondheidszorg voor patiënt

4

4

Het patiëntendossier: inhoud: Kwaliteitswet: 23 items

- Identificatie patiënt via INSZ, naam, geslacht, ^o, adres, tel., e-mail
- Identificatie huisarts
- Identificatie zorgverlener
- Reden van contact
- Persoonlijke en familiale antecédenten
- Resultaten van onderzoeken (klinisch, radiologisch, biologisch, funct.,)
- Weergave overleggesprekken
- Attesten, verslagen of adviezen ontvangen van patiënt of derden
- Gezondheidsdoelen of wilsverklaringen van patiënt
- Diagnose

5

Het patiëntendossier: inhoud: Kwaliteitswet: 23 items

- Karakterisatie van patiënt: verzameling relevante gegevens over patiënt
- Chronologisch overzicht verstrekte gezondheidszorg
- Evolutie aandoening
- Doorverwijzing naar andere zorgverleners
- Pre-, peri- en postoperatieve geneesmiddelen + medicatieschema
- Complicaties die een bijkomende behandeling vergen
- Bij ziekenhuisopname: dagelijkse evaluatienota
- Wet Patiëntenrechten: Ther.exc., R niet-weten, VTP, ...

6

Rechtstreekse inzage in patiëntendossier bij leven

1. **Patiënt: Rechtstreeks + volledig inzage recht + <15 dagen:**
 - o **Nieuw: Recht op toelichting: geen verdere uitleg in wet of stukken:**
 - o Geen termijn: best ook binnen 15 dagen
 - o Geen duur: afk. van omvang en complexiteit patiëntendossier
 - o Doorgaans mondeling, kan op verzoek ook schriftelijk
 - o Gratis? Contractuele vrijheid: wel informatieplicht

7

Rechtstreekse inzage in patiëntendossier bij leven

- o Inzage in wie het patiëntendossier heeft geconsulteerd (art. 8 EVRM, art. 15 GDPR, art. 40 Kwaliteitswet)
- o Inzage is gratis: art. 12, lid 5 GDPR
- o Alle gegevens van het patiëntendossier, **ook persoonlijke notities**
- o **bèhàlve:** gegevens van derden; noch identiteit noch gegevens van die derde
- o **bèhàlve:** therapeutische exceptie

8

Inzage in patiëntendossier bij leven: door een vertrouwenspersoon

2. **Vertrouwenspersoon:** art. 11/1, §2 Wet Patiëntenrechten:
 - o "De patiënt heeft het recht, het in art. 9, §2 bedoelde inzage recht en in art. 9, §3 bedoelde recht op afschrift uit te oefenen via een vertrouwenspersoon."
 - ⇒ Rechtstreeks en volledig inzage recht + zelfde uitzonderingen
 - ⇒ Vrije keuze van vertrouwenspersoon: wet legt geen beperkingen op =>
 - ⇒ logisch: er moet vertrouwen zijn
 - ⇒ Partner, familielid, vriend, kennis, derde
 - ⇒ Gezondheidszorgbeoefenaar of niet
 - ⇒ 1 of meer vertrouwenspersonen

9

Inzage in patiëntendossier bij Leven: door 2. vertrouwenspersoon

2. Vertrouwenspersoon: art. 11/1, §1 Wet Patiëntenrechten:

"De patiënt heeft het recht zich te laten bijstaan door een vertrouwenspersoon of vertrouwenspersonen. De patiënt bepaalt de draagwijdte van de bevoegdheid van de vertrouwenspersoon."

⇒ NR Orde artsen: legt wel beperkingen op: ouder Advies van 26 juli 2003:

⇒ Als de vertrouwenspersoon een gezondheidszorgbeoefenaar is, moet het een arts zijn.

⇒ Gezondheidszorgbeoefenaar moet vertrouwensrelatie hebben en in eigen naam handelen.

10

NR: enkel arts als vertrouwenspersoon

⇒ Advies 2003: als de vertrouwenspersoon een gezondheidszorgbeoefenaar is, moet het een arts zijn.

⇔ Begrip gezondheidszorgbeoefenaar:

⇒ wordt wettelijk gedefinieerd in Wet Patiëntenrechten:

⇒ De gezondheidszorgbeoefenaar bedoeld in de WUG 2015:

⇒ Arts, tandarts, apotheker, verpleegkundige, vroedvrouw, kinesitherapeut, paramedici...

⇒ Advies Orde ⇔ Wet Patiëntenrechten: wet hogere norm, heeft voorrang

⇒ advies sowieso niet bindend; kan niet worden gevolgd

11

NR: handelen in eigen naam als vertrouwenspersoon

⇒ Advies 2003: gezondheidszorgbeoefenaar moet vertrouwensrelatie hebben.

⇒ en in eigen naam handelen ⇒ bediende van ziekenfonds geen vertrouwenspersoon

⇔ Wet Patiëntenrechten:

⇒ Vereist geen klassieke vertrouwensrelatie arts-patiënt

⇒ Wet Patiëntenrechten vereist nergens dat vertrouwenspersoon in eigen naam handelt

⇒ Discriminatie: bediende raadsarts ziekenfonds kan geen vertrouwenspersoon zijn

⇒ Discriminatie: bediende is bv. ook zelfstandige in beroep: wat dan?

⇒ Of zelfstandige raadsarts van ZF of rechtsbijstandsverzekeraar kan dat wel?

⇒ Vreemd: ⇒ Discriminatie op basis sociaal statuut

⇒ Advies Orde ⇔ Wet Patiëntenrechten: wet hogere norm; heeft voorrang

⇒ Praktijk: regelmatig dat raadsarts ziekenfonds vertrouwenspersoon is

⇒ Advies NR makkelijk te omzeilen: patiënt vraagt afschrift en bezorgt het aan het ziekenfonds

12

Inzage in patiëntendossier bij Leven: door gerechtsdeskundige en raadsartsen: COZO

Kan een gerechtsdeskundige of raadsarts COZO inkijken?

Gerechtsdeskundige/raadsarts is geen vertrouwenspersoon

Gerechtsdeskundige/raadsarts heeft geen therapeutische relatie met patiënt

Art. 37 Kwaliteitswet:

"De gezondheidszorgbeoefenaar heeft enkel toegang tot de gezondheidsgegevens van een patiënt waarmee hij een therapeutische relatie heeft."

⇒ Gerechtsdeskundige/raadsarts kan COZO niet inkijken (Prov. Raad West-Vl. 2023, betisping).

⇒ Gerechtsdeskundige/raadsarts kan dus enkel aan partijen vragen de stukken zelf op te zoeken en ze over te maken.

13

13

Inzage patiëntendossier na overlijden meerderjarige patiënt

• Geen recht op afschrift, enkel recht op inzage na overlijden:

1. Enkel onrechtstreekse inzage via gezondheidszorgbeoefenaar:

1. "Hoeft dus geen arts te zijn"
2. "Gezondheidszorgbeoefenaar mag wel nota's nemen!"

2. Op verzoek van partner en bloedverwanten t.e.m. tweede graad

1. "Geen partner, of bloedverwanten in 2de graad, wel neef/nicht: geen inzage"
2. "Mogelijke oplossingen:
 1. "Gefachtelijke procedure, art. 877 Ger.W.: overleggen van stukken"
 2. "Patiënt kan bij leven een persoon aanduiden om na overlijden het patiëntendossier te zien"
3. "Verzoek via advocaat: neen, zegt NR → ja, zegt HvB Antwerpen 18/6/2024"

14

14

Inzage patiëntendossier na overlijden meerderjarige patiënt

• Geen recht op afschrift, enkel recht op inzage na overlijden:

3. Voldoende gemotiveerd en gespecificeerd verzoek

- Betwisting testament
- Vermoeden van fout

4. Geen uitdrukkelijk verzet van patiënt

- ☐ Kan mondeling of schriftelijk zijn
- ☐ Hoeft niet gemotiveerd te zijn
- ☐ Bv.: patiënt gaf in vragenlijst aan volledig te hebben gebroken met moeder en dat geen info over zijn gezondheidstoestand aan haar verstrekt mocht worden.

15

15

Afschrift patiëntendossier bij leven (art. 9, §3 Wet Patiëntenrechten)

- **Recht op afschrift bij leven:**
 - **Patiënt (+ vertrouwenspersoon) en volledig afschrift**
 - **Ook persoonlijke notities + 'persoonlijk en vertrouwelijk' geschrapt**
 - **Eerste afschrift is gratis: GDPR en HvJ 26/10/2023**
 - Uitzondering: overleden minderjarige: kritiek
 - Uitzondering: bijkomende afschriften

16

Afschrift patiëntendossier bij leven (art. 9, §3 Wet Patiëntenrechten)

- **Uitzonderingen op recht op afschrift bij leven:**
 - behalve gegevens over derden
 - behalve therapeutische exceptie
 - behalve druk van bepaalde derden: doel: werkgever en verzekeraar

17

Afschrift patiëntendossier bij leven gegevens derden

- **In de regel patiëntendossier per patiënt:**
 - arts die zorg van patiënt eenmalig op raadpleging ontvangt en hiervan verslag maakt in patiëntendossier vader en afschrift bezorgaan vader, begaat een fout
- **Gegevens over gezinstherapie in één verslag:**
 - passages over gezinsleden in apart stuk van het patiëntendossier, dossier
- **Gegevens van derden over patiënt:**
 - Psychiatrisch patiëntendossier: familie belangrijke informatiebron
 - Arts wordt ingelicht door familielid dat patiënt drankprobleem heeft
 - => inzage en afschrift zonder bekendmaking identiteit familielid

18

Afschrift patiëntendossier bij leven: gegevens derden.

- **Soms kunnen gegevens niet worden afgescheiden**
 - Bv. genetische gegevens
 - Strikte interpretatie zou recht op inzage en afschrift ondermijnen.
 - Wel inzage/afschrift als dit noodzakelijk is voor (of ter controle van) kwaliteitsvolle zorg
- **Gegevens (over de patiënt) bezorgd dr derden ≠ persoonsgegevens van 3°**
 - **Gegevens over de patiënt:** bezorgd door derden, moet er niet aan de patiënt worden bekendgemaakt.
Voor zover ze hier relevant zijn voor de behandeling of de doelmuteit van zorg.
 - **Persoonsgegevens van derden:** worden nooit bekendgemaakt aan de patiënt.
Voor zover deze technisch niet afscheidbaar zijn van de gegevens betreffende de patiënt en voor zover hun bekendmaking NDZ is voor kwaliteitsvolle zorg.

19

Recht op afschrift: wie, naast de patiënt?

- **BA-Verzekeraar: leiding van het geschil**
- **Gerechtsdeskundige: in de regel, sowieso toestemming patiënt.**
- **Tuchtrechter: recht op verdediging, geen verplichting**
- **RIZIV-inspecteurs**
- **Federale Euthanasiecommissie**
- **Fonds Medische Ongevallen**

20

Recht op afschrift; BA-verzekeraar: 4 hypothesen

- **BA-Verzekeraar: leiding van het geschil: klacht/vordering**
 - art. 144 Verzekeringswet 2014: wettelijke plicht verzekerde stukken over te maken (EPD)
 - recht op verdediging (art. 9, lid 2, FGDPR)
- **Ziekenhuisarts: geen therapeutische relatie meer met patiënt:**
 - DoK dan geldt art. 9, lid 2, FGDPR: verwerking kan in naam van rechtsvordering
 - => overmaken EPD aan verzekeraar
- **Geen ziekenhuisarts; enkel oud EPD?**
 - Vragen bij patiënt; via advocaten, of via art. 877 GerW.
- **Dellcaat: geen klacht/vordering: preventief aanmelden?**
 - Privacyreglement: clausule ondertekend door patiënt
 - Anonimiseren van casus en voorleggen aan verzekeraar

21

Bewaring patiëntendossier

- **Kwaliteitswet:** min. 30 jaar; max. 50 jaar vanaf het laatste patiëntencontact
- **Veilige bewaring:** beschermd tegen onbevoegden, calamiteiten
- **Bewaringsverantwoordelijke:** gezondheidszorgbeoefenaar
- **Bewaringsverantwoordelijke in ziekenhuisverband:** ziekenhuis/hoofdarts

22

22

Bewaring patiëntendossier

- **Stopzetting van of vertrek uit praktijk:**
 - **In ziekenhuisverband:** ziekenhuis is bewaarder patiëntendossier
 - arts deelt recht op dossier
 - tenzij toestemming patiënt
 - tenzij voor zijn privépraktijk bij verderzetting behandeling patiënt
 - **Stopzetting praktijk buiten ziekenhuisverband:**
 - patiënt kan opvolgende arts aanduiden aan wie het dossier wordt overgemaakt
 - bij gebrek aan opvolger => Toezichtscommissie

23

23

Bewaring patiëntendossier

- **Stopzetting van of vertrek uit praktijk:**
 - **Vertrek uit artspraktijk buiten ziekenhuisverband:**
 - Vertrekkende arts == behandelende arts => recht op kopie
 - Vertrekkende arts + andere artsen: gem. patiënt:
 - Elke arts recht op kopie
 - Vrije keuze patiënt
 - Geen keuze patiënt: Rb, Brussel 6/5/2025 (T. Gdz.): 2 HA en gynaecoloog die vertrekt conform art. 36 Kwaliteitswet: doet toestemming tot toegang geven door patiënt, die toestemming moet niet herhaald worden bij vertrek
 - => Vertrekkende arts heeft recht op kopie patiëntendossier

24

24

Bewijskracht patiëntendossier

- Patiëntendossier wordt geacht aan de werkelijkheid te beantwoorden
- Op basis van het criterium van de gewone gang van zaken
- *Wie inhoud van patiëntendossier betwist, draagt de bewijslast*

25

25

Bewijskracht patiëntendossier

- Aantekening in het patiëntendossier dat patiënt werd geïnformeerd over risico's van ingreep.
- ⇒ Patiënt die tegendeel beweert, draagt de bewijslast.
- ⇒ (Rb. Brussel 14/2/2017).
- Problemen tijdens anesthesie voor heupingreep patiënt. Reflux voedsel en aspiratie in luchtwegen
- ⇒ aspiratiepneumonie.
- Vermelding op observatieblad dat patiënt maaltijd had genuttigd.
- ⇒ Ziekenhuis kan dan niet beweren dat maaltijd enkel gepland was, maar niet werd opgegeten.
- Patiëntendossier = waarheidsgetrouw
- ⇒ Ziekenhuis aansprakelijk
- (Rb. Brussel 31/5/2017)

26

26

Bewijskracht patiëntendossier

- Omgekeerde regel: wat normaal in patiëntendossier had moeten staan, maar er niet in staat, wordt geacht niet te zijn gebeurd.

Sommige rechtspraak USA, Canada: *'If you didn't write it down, it didn't happen'*.

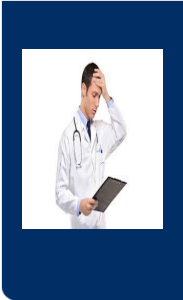
⇒ *"La règle inverse s'applique également: ce qui aurait dû être repris dans le dossier de patient mais n'y figure pas est réputé ne pas avoir eu lieu."*
(Rb. Brussel (Fr.) 28/2/2022)

- Preop. onderzoek niet genoteerd => wordt geacht niet te zijn uitgevoerd (Bergen 25/10/1996)
- Preventiemaatregelen tegen luchtembolen ontbreken op anesthesiefiche
=> Worden geacht niet te zijn genomen (Antwerpen 22/11/1990)

27

27

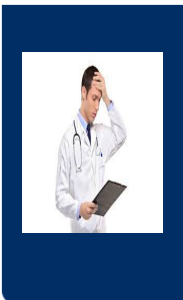
Geen, verlies of onvolledig patiëntendossier

- Elke gezondheidszorgbeoefenaar moet een patiëntendossier zorgvuldig bijhouden en veilig bewaren
- Geen patiëntendossier of onvolledig patiëntendossier = fout
- Gevolgen? Welke schade?

Utrechtse Hogeschool van Bestuur en Management

28

28

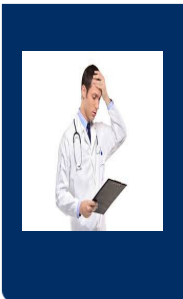
Bewijslast: invloed Boek 8 BW: art. 8.4 BW: omkering van bewijslast

- Als toepassing gemeenrechtelijke bewijsregels kennelijk onredelijk zou zijn
- Subsidiar: als alle nuttige onderzoeksmaatregelen werden bevolen
- In uitzonderlijke omstandigheden

Utrechtse Hogeschool van Bestuur en Management

29

29

Bewijslast: invloed Boek 8 BW: art. 8.4 BW: omkering van bewijslast

1. Onwerkzame bewijsmedewerking; tegenpartij is niet meer in staat om bewijs, dat ze in handen had, te leveren
2. Bewijsobstructie: foutieve weigering om mee te werken aan bewijsvoering
3. Aanzienlijk onevenwicht in bewijsgeschiktheid: leveren van bewijs zou buitensporig zwaar of duur zijn (bv. algemene voorwaarden polis)

Utrechtse Hogeschool van Bestuur en Management

30

30

Eerste toepassing: medische aansprakelijkheid

- Patiënt rugklachten: transforaminale epidurale infiltratie
- Ziekenhuisinfectie met epidurale abcesvorming
- Arbeidsongeschikt en neuropatische pijn
- Vermijden ziekenhuisinfecties = inspanningsverbintenis
- Patiënt vraagt via gerechtsdeskundige aan ziekenhuis gegevens vrij te geven over maatregelen ter preventie van ziekenhuisinfecties
- Ziekenhuis weigert: informatie bestaat niet, wat door gerechtsdeskundige ernstig werd betwijfeld

31

31

Art. 8.4 BW: omkering van bewijslast: eerste toepassing: medische aansprakelijkheid

- Hof van beroep Antwerpen 22/11/2021: past art. 8.4 BW toe
- Nuttige onderzoeksmaatregelen werden bevolen
- Procespartij weigert mee te werken
- Kennelijk onredelijk voor patiënt
- Sanctie voor onwillige procespartij: omkering bewijslast
- ⇒ Ziekenhuis draagt ook bewijsrisico
- ⇒ Ziekenhuis kan voorzorgsmaatregelen niet aantonen
- ⇒ Schending inspanningsverbintenis
- ⇒ Ziekenhuis is aansprakelijk (*T.Gez./Rev.dr.santé* 2021-2022)

32

32

Art. 8.4 BW: omkering van bewijslast:

- Oogingreep anesthesiefiche ontbreekt in patiëntendossier
- Daardoor was het niet duidelijk waarom patiënt tijdens ingreep wakker was geworden, had bewogen en het netvlies werd geraakt
- = Fout
- Omkering bewijslast
- ⇒ Ziekenhuis draagt ook bewijsrisico
- ⇒ Ziekenhuis kan complicatie niet aantonen
- ⇒ Ziekenhuis is aansprakelijk (*Rb. Brussel* 19/12/2023)

33

33

Take home message

- ❖ Patiëntendossier belangrijk werkinstrument gezondheidszorgbeoefenaar + in belang patiënt
- ❖ Zorgvuldige notities van groot belang
- ❖ Inzage en afschrift: veelheid aan regels
- ❖ Belangrijke bewijskracht

34

Take home message

- ☐ Suggesties congressen?
- ☐ Vragen, knelpunten?
- ☐ Vonnissen/arresten Gezondheidsrecht?

=> Tijdschrift voor Gezondheidsrecht/Revue droit de la santé

- ☐ AHLEC-Studiemiddag 21 oktober 2025: dodenzorg
- ☐ WAML/AHLEC: 30ste Wereldcongres Medisch Recht

=> 5-7 augustus 2025

- ❖ Thierry.vansweevelt@uantwerpen.be

35

Universiteit Antwerpen
Faculteit Rechten

AHLEC
Antwerp Health Law and
Ethics Chair

www.ahlec.be

36
